

СНН

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

Пешта, 1838–1849.

Будимпешта, 15. март 2007.

Нова серија, г. XVII, бр. 11

Последња Шарена барка у овој сезони

Припреме за Ускрс

Фото: ИВАН ЈАКШИЋ

Прихваћен буџет СМС у Сантову

Нада Бунчић-Ђурић

Самоуправа Срба у Сантову налази се пред тешком, но, не безнадежном годином – овако би се могао констатовати исход седнице Сантовачке српске мањинске самоуправе која је одржана 1. марта текуће године.

Заседањем је председавала Нада Бунчић-Ђурић, председница бираног тела Срба у већ поменутом бачванском насељу а чланови српске мањинске самоуправе најпре су размотрили буџет за текућу годину... И током 2007. Самоуправа Срба у Сантову мораће се задовољити средствима који почетком календарске године обично пристижу из централног буџета, ту је и помоћ Локалне самоуправе села у вредности од 100.000 форинти – све у свему, бирано тело Срба на располагању ће имати близу 800.000 форинти.

Упркос беспарици, српска мањинска самоуправа ће одржати своје традиционалне манифестације, пре

свега, прославе црквених празника а у виду је и материјално потпомагање таквих приредаба као што су Дан српске културе, Хармоникијада, Ђурђевдански уранак, одлазак на манастирску славу у Грабовац и поклоничко путовање у Србију, односно, промоција најновије књиге Драгомира Дујмова која говори о Сантову и сантовачким Србима.

Чланови мањинске самоуправе донели су одлуку и о даривању српске деце приликом Ускрса а посебно радује вест да ће се на Фестивалу омладинских драмских радионица у Десци представити и малишани из Сантова!

Нажалост, због недостатка финансијских средстава Самоуправа Срба у већ поменутом насељу неће моћи материјално потпомагати Културно удружење „Весели Сантовчани“ а исто тако новчаном припомоћи биће ускраћено и месно Српско православно верско и културно удружење.

Имајући у виду да је КУД „Весели Сантовчани“ једини ансамбл у Бачкој који чува и негује фолклорне вредности српског народа, српска мањинска самоуправа је пред сам крај заседања ипак одлучила да приликом појединих наступа удружења, пружи спонзорство у снашању трошкова путовања групе која је популарна не само у Бачкокишкунској жупанији већ и шире.

И у „разном“ говорило се о актуелностима које се тичу сантовачких Срба и мањина уопште а седница је окончана договором да се јавно саслушање месне српске мањинске самоуправе одржи у априлу када се предвиђа и подношење финансијског извештаја за лањску 2006. годину.

Предраг Мандић

Српско-мађарско новинарско усавршавање у Сегедину

У организацији Агенције за развој Еврорегије Дунав-Криш-Мориш-Тиса, Регионалне медијске задужбине са седиштем у Сегедину и Извршног већа АП Војводине, у Сегедину је од 5. до 9. марта одржано српско-мађарско новинарско усавршавање.

Циљ сусрета представника седме силе из Србије и Мађарске био је да у оквиру ERIC-а, Еврорегионалног информативног центра, који се изграђује подршком INTERREG SA конкурса, мађарски и српски новинари изграде што више прекограничних медијских веза, надаље, да се упознају функционисањем Еврорегије ДКМТ, аудио-

визуелном политиком Европске уније, мађарско-српским спољним односима, везама те информативним каналима Европске комисије.

Учесници петодневног „workshopa“, њих близу тидесет, добили су низ корисних информација којима ће моћи потпомагати регионална, интеграциона и иновацијска настојања Еврорегије Дунав-Криш-Мориш-Тиса а имали су прилике да посете и неколико значајних медија Јужног Алфелда.

У оквиру медијског усавршавања, другог дана семинара на тапет су доспели и српско-мађарски односи... Гост форума био је Оскар Николић, руководилац Одељења за Србију при Министарству спољних послова Републике Мађарске који се посебно осврнуо на политику коју Мађарска води према матичној нам земљи: истакао је добросусед-

Део учесника усавршавања

ство, потпомагање европске интеграције и мађарске мањине у Србији. Мађарска је, осим тога, спремна да подржи и евроатлантску интеграцију Србије а тренутно ради на изградњи једне свебалканске сарадње.

Руководилац српске рефературе при већ поменутом ресорном министарству дотакао је и билатералне односе наших земаља при којима одређену улогу имају српска мањина у Мађарској, те мађарска у Војводини, Србији. Баш зато, предстојећи састанак Мешовите комисије за мањине биће од изузетне важности, наиме, мораће да одреди смернице даље сарадње и будућих пројеката. Према предвиђањима, комисија ће да заседне током пролећа а исто тако очекује се и седница Српско-мађарског међувладиног одбора.

Оскар Николић је пажњу посветио и актуелностима као што су питање Косова, сарадња Србије са Хашким трибуналом, избори у Србији, увођење визних олакшица према матичној нам земљи а потом је одговорио на питања новинара која су се односила на став мађарске дипломатије у вези са проблемима којима се суочава Србија.

Учесници стручног усавршавања информације су затражили и од Андреа Салипског, саветника руководиоца Службе за комуникације и односе са јавношћу Министарства иностраних послова Републике Мађарске који је говорио о односима министарства са медијима у Србији и Мађарској, односно, конкурсним могућностима које стоје на располагању представницима седме силе.

У сваком случају, петодневни „workshop“ је потврдио да су сусрети новинара двеју земаља веома корисни и пожељни, поготово ако имамо у виду да ће форум, одржан у Сегедину, потпомагати и координисати комуникацију, проток информација и размену прилога, издања у еврорегионалном простору који обухвата три земље: Србију, Мађарску и Румунију.

П. М.

П. М.

Титова мањинска политика

Тито је био диктатор, један од најталентованијих и најпаметнијих политичара у двадесетом веку – речи су др Ивице Ђурока, социолога, предавача Печујског универзитета, аутора књиге под насловом „Национална и мањинска политика Јосипа Броза Тита“ која ускоро излази у издању Нонпрофитне организације „Stoatica“.

Може ли се уопште нешто ново написати о доживотном председнику Југославије чије је име лозинка а одзив су: партизани, самоуправљачи, братство, несврстаност, радници, комунисти, СФРЈ, ЈНА? Може. Др Ивица Ђурока се одлучио да своје истраживање посвети теми која до сада није угледала светлост дана а то је национална и мањинска политика Јосипа Броза Тита! Нико до сада ту проблематику није обрадио па баш зато, предавач Печујског универзитета прихватио се да напише студију која ће осветлити проблематику у којој су место добили и Срби и Хрвати из Мађарске који су се бо-

рили на страни партизана, предвођених Титом!

Др Ивица Ђурока је, прочитавши више од 500 књига о Титу, анализу националне и мањинске политике Јосипа Броза дао као социолог! Посебну вредност овог издања даје чињеница да је у свој истраживачки рад аутор уврстио историјске компоненте везане за Јужне Словене у Мађарској који су давне 1946. боравили код Тита у нади да ће Бајски трокут прикључити Југославији. Јосип Броз им је тада рекао: „Ви сте ми драги, ја вас прихваћам, ви сте моји али мени је пуно важније то подручје око Истре!“

Доживотни председник Југославије је у сваком случају „био довољно емпатичан и према Србима, и према Хрватима, и према Словенцима“ – речи су др-а Ивице Ђурока који је у својој књизи на 250 страница у 40 поглавља анализирао националну и мањинску политику Тита, маршала, признатог државника који је 35 година владао Југославијом ба-

Омот књиге о Титу

лансирајући међу светским политичким половима.

Са нестрпљењем очекујемо књигу која ће зацело бити бисер не само из социолошког, него и мањинског, историјског аспекта... Тито ће бити представљен из једног другог угла: националног и мањинског!

У фокусу народности уџбеници

„Година једнаких шанси”

У ексклузивној књижари „Кодекс” у Будимпешти 7. марта одржан је састанак на којем су на позив Националног завода за издавање уџбеника (Nemzeti Tankönyv Kiadó) просветни радници народносних васпитно-образовних институција у присуству главне саветнице Министарства за културу и образовање, Ане Кернер разматрали горућа питања везана за издавање уџбеника на језицима мањина. Као што је нашој јавности већ познато, од ове школске године на снагу је ступио потпуно нови систем који се односи на штампање мањинских уџбеника. Због економске нерентабилности (мали број примерака), издавач је одлучио да ће књиге продавати по нерепално високој цени (9-19 хиљада форинти), а број примерака зависиће од наруџбенице школе. Уџбеници се дакле не могу набавити (купити) у књижари, већ се школи по тој цени дају на коришћење и то на три године. Уколико се књига у међувремену оштети, материјална надокнада задатак је родитеља, причему није сасвим јасно ко треба да процени штету и ко треба да утврди да ли је могуће да се (уколико се један уџбеник активно користи годишну дана), школи врати у потпуно исто стању као на почетку.

О овим и другим питањима везаним за писање, штампање и набавку народносних уџбеника за школе на матерњем језику и двојезичне народносне образовне институције било је речи током скоро двочасовне дискусије. Ана Кернер присутне је на почетку обавестила о законским одредбама које се односе на ово поље констатујући између осталог да изгледа за побољшање ситуације за сада нема и да ће мањинске школе и надаље уџбенике штампане у Мађарској морати да плаћају по три пута већој цени него што је то случај у већинским школама.

На питање директорке српске школе у Будимпешти, Катице Рус, зашто се не објављују конкурси за издавање превода уџбеника на матерњи језик (што је иначе законска обавеза), Ана Кернер је одговорила да се у наредном периоду тако нешто тешко може очекивати, пошто о свему последњу реч даје издавач, који на пројекат није дао сагласност. У вези са обезбеђивањем материјала за полагање матурских испита у писаној форми (а не само у облику компакт диска), речено је да ни на том пољу неће бити промена, јер док постоји недостатак уџбеника на мађарском језику, Национални завод за издавање неће трошити средства у ове сврхе. На констатацију да уколико се од школа тражи да се књиге користе три године, потребно је и да квалитет издања буде такав да трајни период (без распада) може да издржи (што иначе није случај), г-ђа Кернер је рекла да ако богатије земље могу себи да дозволе штампање књига сличног квалитета, зашто то не би могла и Мађарска:

– Држава нема толико новца да сваке годне избаца кроз прозор више десетина хиљада форинти само

зато да дете на почетку школске године узме у руке нову књигу, коју ће на крају бацити. Уосталом нека и код вас буде толико деце колико и код већине у мађарским школама, па трошкови штампања једне књигу неће бити тако високи и свако дете моћи ће да је купи. Може и сада, али нажалост по овако огромној цени. Министарство и држава су књиге обезбедили, али не можемо себи да приуштимо да као до сада, 200 милиона форинти годишње потрошимо за штампање, дакле да новац избацимо кроз прозор само зато да задовољимо нечију сујету.

Након изјаве главне саветнице министарства изречене на овом форуму кратак коментар затражили смо од г-ђе Катице Рус:

– После овог састанка не видим нарочито позитиван излаз, али сам у основи оптимистички настројена. То значи да се надам да ће насупрот свим ригорозним мерама у економији, имајући у виду чињеницу да има институција где се број ученика не смањује него се повећава, народносне институције моћи и морају доказати да имају право на постојање, на исте критеријуме, исту снабдевеност за ученике и школу као и друге институције. Мислим да је неопходно да хитно и заједно са осталим мањинама приступимо решавању овог проблема. То значи да све школе преко својих самоуправа треба заједнички да реагују. Појединачна решења нису решења. Мислим да треба размишљати дугорочно и да мањинске самоуправе треба да имају такав школски одбор који се бар деломично састоји од оних људи који су професионално ослобођени свакодневних брига у школама или на другим радним местима, односно, да свака земаљска самоуправа има своју издавачку кућу са коректном и брзом сарадњом са матицом. То би били најхитнији кораци, који морају да се предузму.

Колико у свему овоме трпи настава?

– Све зависи од особе која у настави ради. Просветни радник који је запослен у народносним школама, без обзира да ли је у разредној, или стручно-предметној настави дво-струко, или тро-струко треба да се ангажује и да сматра позивом то што може да ради у народносној институцији како се дете не би осећало оштећеним. Нама је битно да дете ни у ком случају не доживи објективну препреку иако се у пракси то догађа. Детету у првом разреду није свеједно да ли добија књигу, или радну свеску у боји, или гледа црно-белу фотокопију из које треба да ради. Значи, то није настава 21. века него краја 19. века. Плашим се да уџбеници који су тобоже дати на трајно коришћење у штампаријама нису тако припремљени. Зато се трудимо да их штедим, али се надамо да ћемо за три године имати толико моћи и снаге да их сачувамо за даље коришћење. Након овог састанка међутим не видим никакав бољитак. Штавише, осећам да народносне институције нису битне.

С. М.

Последња Шарена барка у овој сезони

Припреме за Ускрс

На будимпештанском броду „Вог” у недељу 11. марта одржана је последња „Шарена барка” у овом полугодишту. Иако је време било идеално за боравак на свежем ваздуху у неком од бројних градских шеталишта, на популарној дејој манифестацији ипак се

окупио велики број малишана углавном школског узраста.

За разоноду су овога пута биле задужене Мирјана Ковач и Анита Вуковић-Накић, којима је здушно помагао и наш познати Табанаш, Душан Вуковић. Било је ту занимљивих, смешних (понекад богами и ризичних такмичења), а за све то време у ликовној радионици Дијане и Милана Ђурића вредно су се припремали ускршњи украси.

Манифестацију је финансирала српска самоуправа IX кварта, а идејни покретач приредбе, Ђорђе Шибалин најавио је жељу организатора да убудуће обезбеђивање материјалне потпоре за њено одржавање пређе у надлежност Српске самоуправе у Будимпешти. Тиме би она и формално добила статус редовног градског дејчег програма. У наредном периоду планира се да се поводом обележавања Ђурђевдана у Будимпешти у порти српске цркве за децу евентуално подигне мања играоница „Шарене браке”, а до следећег сусрета на броду „Вог” доћи ће тек на јесен.

С. М.

Промовисан сајт ССБ

Уредник сајта Пера Ластих и програмер Давид Тешењи

У Српском културном клубу у Будимпешти је 28. фебруара 2007. године промовисан веб-сајт Српске самоуправе у Будимпешти. Програмер Давид Тешењи и уредник сајта Пера Ластих су присутној публици представили прерађени, редизајнирани сајт наше будимпештанске самоуправе који је постављен још на прекретници 2004/2005 године као један од првих српских сајтова у Мађарској на српском језику. Изузетно укусно дизајниран сајт има велики број менија. Ту се могу наћи основне информације о саставу и раду Српске самоуправе у Будимпешти, о кварталским српским самоуправама, као и о српским установама и организацијама у Будимпешти, почевши од српске школе у Будимпешти до српског клуба и црквене општине. Сајт такође садржи информације о културној историји, знаменитостима Срба у Будимпешти, као и о актуелним питањима мањинске политике. По-

себно је интересантна рубрика посвећена вестима везаним за Будимпешту и околину, пре свега из области културе везане за Србе у Мађарској и за остале националне мањине. Све то прати и галерија слика са приредаба самоуправе. Сајт се стално проширује и изграђује, а раније постављене рубрике се допуњују новим и актуелним информацијама. Тако ће се ускоро на сајту наћи корисне информације како за „ловце” на конкурсе, тако и за посетиоце који долазе у Будимпешту, затим „послужиће се” и лепа музика, а заинтересовани ће повремено добијати после регистрације и билтен са најзанимљивијим информацијама из претходног периода. Постављање и редовно одржавање сајта помажу Државна фондација за националне и етничке мањине у Мађарској и Министарство културе Републике Србије. Адреса сајта је www.ssb.hu.

С. И.

Два скупа Срба у Сегедину

Скупштинско заседање и прослава Дана жена

Срби у Сегедину већ традиционално, прве недеље у марту одржавају скупштинску седницу Сегединске српске заједнице. Тако је било и ове године, 4. марта а у сегединском Српском клубу скупштинари су на дневном реду имали четири тачке: извештај о прошлогодњем раду, преглед финансијског пословања за 2006, план рада за 2007. годину и „разно“.

Након уводних речи, извештај о прошлогодњем раду поднео је Боровој Рус, председник Сегединске српске заједнице који је нагласио да је ова организација, сходно материјалним могућностима, успела да реализује све значајније програме које је себи зацртала још почетком 2006. Он је истакао успешну реализацију бројних књижевних вечери, прославу храмовне славе Летњег св. Николе и Дана српске културе, остваривање поклоничких путовања како у Мађарској тако и у Србији, плодну сарадњу са Српском забавишном групом у Риги улици.

У вези са судбином вртића, председник Рус је нагласио да ће и након селидбе забавишта на Трг Хуњадија, сви услови за несметани, успешан рад бити обезбеђени.

И док је у случају малишана у забавишту, тачније, њихових васпитача, забавиља, сарадња била примерна, слично се није могло рећи за основну школу у Беке улици где се предаје српски језик. Додуше, контакти са директором Жолтом Месарошем били су добри, међутим, недостаци су били уочљиви на релацији Сегединска српска заједница и наставнице које предају српски језик. Зато, како је нагласио Боровој Рус, убудуће би још већу пажњу требало посветити односима између педагога већ поменуте образовне установе и наше цивилне организације у Сегедину.

Председник Сегединске српске заједнице је дотакао и контакте са члановима Оркестра „Лале из Баната“ који своје пробе одржавају у седишту цивилне организације, КУД-ом „Банат“ из Деске, Катедром за славистику при Сегединском универзитету а такође је на дневни ред

доспела и иконописачка радионица која делује унутар клупских просторија.

На крају свог излагања, по питању прошлогодњег рада организације, Боровој Рус је нагласио важност изградње једног јаког сегединског културног центра који подржава и Културни и документациони центар Срба у Мађарској. Први кораци ка томе већ су учињени а вредно би било унапредити и међународну сарадњу, пре свега са матицом јер нажалост, у оквиру побратимљене сарадње града Сегедина са Суботицом, српска заједница у граду на Тиси није била укључена у токове, требало би је много више ангажовати.

Окончавши свој извештај о прошлогодњој делатности Сегединске српске заједнице, Боровој Рус је одмах говорио и о лањском финансијском пословању организације... Он је подвукао да је већина планова остварена помоћу конкурсних средстава. Наиме, Сегединска српска заједница је и током прошле године велику пажњу посвећивала формулисању финансијских потражњи које су већим делом уродиле плодом.

Хоће ли тако бити и ове године, остаје да се види, међутим, председник Рус је већ сада скренуо па-

жњу да предстоји тешка година пошто ће много мањи бити они материјални оквири са којима ће располагати разни фондови, задужбине а због ригорозних рестрикција, и Влада Републике Мађарске ће сузити финансијске канале дате националним и етничким мањинама у Мађарској.

Скупштинари су једногласно прихватили извештај о прошлогодњем раду и финансијском пословању а потом је на дневни ред допео план рада за 2007. Како се могло чути на форуму, Сегединска српска заједница ће и ове године достојно прославити све црквене празнике, организоваће поклоничка путовања а наговештени су и одласци у Грабовац, Јегру и Сентандреју. Из програмског календара сегединских Срба ни ове године неће изостати књижевне вечери, пре свега наших домаћих писаца и песника а посебна пажња ће се посветити обележавању Дана српске културе и прослави храмовне славе Летњег св. Николе. Предвиђа се и наступ Српског позоришта у Мађарској, приређивање изложби радова Милана Ђурића и оних остварења која ће пристићи на адресу Културног и документационог центра Срба у Мађарској који је расписао конкурс на тему „Моја школа“.

Организација ће, свакако, тежити да изгради што боље односе са матицом, односно, са Србима у околним земљама, пре свега, у Румунији, између осталог и зато, јер очување и неговање српске културе, материнске речи и православне вере треба да буде свима заједнички интерес.

И план рада за текућу 2007. годину је прихваћен а потом је реч узео Томислав Роцков, председник Самоуправе Срба у Сегедину који се захвалио Боровој Русу, председнику Сегединске српске заједнице и Кристифору Брцану, председнику дешчанског Културно-уметничког друштва „Банат“ што су обе организације знатно потпомогле делатност сегединских Срба који се максимално труде да очувају српски језик, културу и светосавску српску православну веру а при томе посебан нагласак дају и неговању древних обичаја.

Међу те обичаје убраја се и прослава Дана жена... Малобројни представници мушког пола Сегединске српске заједнице, сваке године, у оквиру посебне свечаности указују пажњу представницама лепшег пола поменуте организације, истичући тиме захвалност и признање за рад који женски део заједнице испољава током целе године. Мушкарцима ни ове године није промакло да се одуже дамама – мамама, бакама, девојкама – које су гануто слушале поздравне речи Кристифора Брцана, Томислава Роцкова, Љубинка Мандића: њихови поздравци свели су се на чињеницу да мушкарци не могу без жене јер „Без жене мушкарац би био суров, груб и усамљен и не би познавао милине које даје само осмех љубави, јер жена има моћ да мушкараца окружи цвећем живота, као она врста пузавице која у шуми окружи стабло миришљавог храста!“

Након поздравних речи, мушкарци су дамама уручили лале за које се, као и обично, потрудио баштован Милан Владисављев, иначе потпредседник Сегединске српске заједнице а потом су жене послужене ракијом, соковима и на крају неизоставним буреком и кафом.

Даме су, наравно, уживале да их мушкарци послужују, биле су задовољне што их представници јачег пола ни ове године нису заборавили. Штавише, дочарали су им и пријатне музичко-певачке тренутке будући да су у њихову част завили и запевали чланови Оркестра „Лале из Баната“ предвођени хармоникашем Максом Русом.

Све у свему, уз пригодну музику, дружење, опуштеност, гостољубивост и услужност мушког дела заједнице, достојно је прослављен још један Дан жена. Представнице лепшег пола пригодну свечаност напустиле су насмејане и задовољне а мушкарци су пак вођени мшљу Иве Андрића да „женска нежност, та чудна снага која, невидљива и свемоћна, живи у тим слабом створењима, избија из њих у најразличитијим облицима и ствара и раствара животе и судбине око себе“, обећали да ће више пажње посветити женама јер оне заслужују да свакодневно буду празноване.

Предраг Мандић

Академик Драгољуб Недељковић, председник Асоцијације „Српска веза”

„Најцрњи враг је Србин себи сам”

Академик Драгољуб Недељковић је један од водећих српских слависта и најугледнијих европских компаратиста. Студије славистике је завршио у Београду, а упоредну и француску књижевност студирао на Сорбони. Универзитетски докторат стекао је на Универзитету у Стразбуру, а државни докторат одбранио у Бордоу. Професор је београдског и више француских универзитета: у Стразбуру, Бордоу, Сорбони. Био је један од оснивача катедре за српски језик, књижевност и цивилизацију Универзитета у Стразбуру и дугогодишњи шеф катедре за славистику на Универзитету у Нансију, чији је заслужни професор – емиртус. Основао је и уређивао Филолошки преглед (Београд), а оснивач је и Српског друштва за упоредну књижевност. Саветник је у извршном телу Европског друштва културе (Венеција) и председник Српског центра Европског друштва културе (Београд). Редовни је члан Европске академије наука, књижевности и уметности, са седиштем у Паризу. Аутор је око 400 стручних и научних радова и 15 запажених студија на српском, француском и немачком језику.

Један од најбољих познавалаца српске дијаспоре, који се више од две деценије бави Србима у расејању, академик проф. др Драгољуб Недељковић, био је иницијатор оснивања Асоцијације „Српска веза”. Ова организација је, како стоји у њеним програмским начелима, формирана „са жељом да допринесе чвршћем и свестранијем повезивању српског народа у матици и расејању, као и јачању сарадње са срединама у којима Срби живе”. Једна од најпознатијих манифестација ове асоцијације су „Сурети отаџбине и дијаспоре”, на којима редовно учествују и представници Срба из Мађарске.

Овога пута забележили смо нека размишљања професора Недељковића о актуелном друштвеном и политичком тренутку нашег народа, његовом лошем имиџу у свету и кризи такозване политичке елите.

У последње време често критикујете српске политичаре и њихове партије, а посебно оне војвођанске. Због чега?

– После партијског једноумља и вишестраначког безумља истакли смо свето начело: отаџбинско је изнад страначког! Рекли смо да је аутономија Војводине имала пуног смисла једино у туђој царевини, Аустрији, потом Аустро-Угарској, а да нема тај смисао у држави српској и југословенској. Јер сада се аутономашка идеја, некадашњи штит српства угроженог од унијаћења и католичења, германизације и мађаризације, изопачила под притиском комунистичке идеологије у антисрпску злу намеру, у историјску бесмислицу и морално политичко безумље.

Упозоравали смо да би указивати поверење данашњим гласницима антикултуре, сепаратистима и аутономашима, значило понизити и изневерити Доситеја, Текелију и Стерију, Бранка, Ђуру Јакшића и Лазу Костића, Змаја и Пупина, Сремца и Црњанског, Орфелина, Крачуна и Константина Данила, Уроша Пређића, Пају Јовановића и друге кори-

феје родом из Срема и Баната, Бачке и Барање, којима се диче не само Војводина него српска култура у целини.

Где видите решење?

– Није лако у свету који је и данас тиран тиранину, пуном зла, очувати чистоту и одбранити се од мржње. У тренуцима потиштености, често ме опседа једна новозаветна мисао или, пре, једна велика чежња, попут неугашене жеђи. Живимо у доба страшне кризе и судбоносних ломова, у временима налик на апостолска, кад нас само велике врлине и племенито жртвовање могу избавити, верујући, можда занесено, попут јунака Достојевског, да ће лепота, а то је збир врлина крунисаних љубављу, спасти свет. С тога се, дубоко забринут и скрушен, враћам Христу, то јест самом темељу наше цивилизације, па и вас зовем на окрепљујући избор тога морала, који треба да је наш: „Нову вам заповест дајем да љубите један другог, као што ја вас љубих, да се и ви љубите међу собом. По томе ће сви познати да сте моји ученици ако узимате љубав међу собом”.

Ово заиста јесте тренутак, можда последњи, за враћање себе и потврђивање родољубља које не противречи човекољубљу, тренутак потпуне посвећености узвишеним моралним и саборним начелима,

која су више, знатно више него демократска.

Не чини ли вам се да се појам демократије у последњој деценији врло често схвата искривљено?

– Шта се све не чини у њено име... Упрљана је и осрамоћена. Зато више волим реч слобода, а изнад свега љубав, која све превасходи. Кад кажем љубав, она обухвата и народе који са нама, или уз нас живе, а који су такође наши ближњи. Ја се често сећам племенитог белгијског песника Емила Верхарена, који се тешко разочарао кад је, за њега неочекивано, 1914. букнуо крвави сукоб. Пре те несреће, наиван Верхарен се обраћао и великим и малим нацијама високо културне Европе: „Дивите се једни другима!” То и ми треба да кажемо нашим суседима: дивите се и вољте се, узајамно се богатите прожимајући се. Јер наше српско родољубље у складу је са човекољубљем.

Ујавности се често може чути термин „политичка елита”. Постоји ли она уопште?

– Српска елита, уопште узев, у великој је кризи. Криза наше елите изазвала је кризу нације и државе. Ко треба да спада у елиту? Они за које су духовне, моралне и културне вредности изнад материјалних; они за које су дужности изнад права; они за које је општи, народни и човечански интерес изнад приватног и личног користољубља; они за које је отаџбинско начело високо изнад партијског; они који имају идеал и спремни су да се за идеал и за уверења жртвују. Данас у нас, али не само у нас, постоји самозвана, лажна елита. Ту квази-елиту, коју напaja нагон за влашћу и материјалним богатством, мора да замени елита знања, савести и поштења. Надајмо се да ће њу створити младо поколење, згађено пред призорима људске комедије, толико гротескне да прераста у људску и националну трагедију. Данас су порушене готово све моралне норме, руглу је изврнут систем вредности.

Да ли Ви верујете неком политичару?

– Има гушта и тма политичара, још више политиканара, а нема државника, нема визионара па ни визије, а визија је најпотребнија у време пораза и незнања, кад се народ нађе пред судбинским питањем: бити или не бити? И у најгушћој тмини битно је не изгубити наду. „Надајући се, ми смо спасени” – поручује апостол Павле у Посланици Римљанима.

У нашим долинама плача намножило се преко три стотине партијаца и већ не знамо колико свакаких невладиних организација. Ми том страначком злодуху, том хаосу треба да супротстављамо дух саборности и идеал јединства у раскошној разноликости.

Често позивате на саборност. Шта под њом подразумевате?

– Саборност претпоставља јединственост кад је реч о интересима српске државе и свих земаља. Стара,

тешко излечива српска болест јесте неслога, неспособност да понављачи историје коначно науче паспоснони заједнички језик. И даље важи горка истина коју је изрекао Лаза Костић: „Најцрњи враг је Србин себи сам”. Ако за најљућег противника имаш себе, нема изгледа да успеш и опстанеш, још мање да победиш. Ја често наводим мисао пророка из Јасне Пољане: „Није најважнији политички положај Србије. Битно је стање српског народа”, то јест: степен јединства, висина солидарности, снага узајамне љубави. Ако тога нема, залудне су наше приче.

Колико, по вама, има истине у слици која о Србима генерално кружи светом?

– Убеђују нас, а ми као да смо почели веровати, да смо кван и неспособан народ, да су сви други бољи и даровитији од нас. Неко је плаћен да шири такве гласине и сеје најцрње незнање. Зашто да наша српска посла буду најгора могућа посла? Морамо враћати самопоуздање у свест и памет наших људи, и што је важно – учинити све да наша српска посла буду најбоља могућа, јер ми нисмо онакви каквима нас наши опадачи представљају.

Делом, а не само речима, покажимо да ми нисмо бедан народић: Срби су вазда били велик народ међу малима и значајан народ међу великим и старим нацијама. У овом времену у којем је скоро све паду склоно, или је већ пало, ми не смемо клонуту.

Д. Ј.

Лажна елита

Стара, тешко излечива српска болест јесте неслога, неспособност да понављачи историје коначно науче паспоснони заједнички језик. И даље важи горка истина коју је изрекао Лаза Костић: „Најцрњи враг је Србин себи сам”. Ако за најљућег противника имаш себе, нема изгледа да успеш и опстанеш, још мање да победиш. Ја често наводим мисао пророка из Јасне Пољане: „Није најважнији политички положај Србије. Битно је стање српског народа”, то јест степен јединства, висина солидарности, снага узајамне љубави. Ако тога нема, залудне су наше приче.

Српска елита, уопште узев, у великој је кризи. Криза наше елите изазвала је кризу нације и државе. Данас у нас, али не само у нас, постоји самозвана, лажна елита. Ту квази-елиту, коју напaja нагон за влашћу и материјалним богатством, мора да замени елита знања, савести и поштења. Надајмо се да ће њу створити младо поколење, згађено пред призорима људске комедије, толико гротескне да прераста у људску и националну трагедију. Данас су порушене готово све моралне норме, руглу је изврнут систем вредности.

Милан Недељков

Епархија Будимска и покушај стварања Мађарске православне цркве (II)

(Наставак из 8. броја СНН)

О Стевану Немету епископ Зубковић пише овако: „Али изгледа, да је после тога јавног позива (реч је о позиву за унијаћење) Стеван Немет (римокатолички свештеник који је 1926. године у Нишу прешао у православље) нашао, да је дошло време, да своју намеру оствари, те је пошто је наводно – као што по новинама наводи – од цариградског патријарха лично добио пристанак, да се у Мађарској самостална православна мађарска црква образује, а без сумње подстакнут последњом дебатом у Горњем Дому (реч је о Мошоњи Калмановој некој беседи) о реорганизацији Православне Цркве у Мађарској, умео још пре кратког времена потписаном Епископу привржену сентешку црквену општину задобити за своју идеју и за проту канонски и незаконити избор његов за свештеника, коме свештенство ја никад нисам признао и коме сам служење у својој Епархији забранио”.

Мошоњи Калман „стручњак” тог питања поводом своје интерпелације овако аргументише:

„Поштовани Доме!

Предмет моје интерпелације на први поглед изгледа као да данас не би био актуелан и да би се са овим питањем ваљало тек после окончања рата позабавити. Али ако пошт. Дом саслуша оне разлоге, који су ме нагнали на интерпелацију, одмах ће увидети, да је, с једне стране, та тема актуелна, а, с друге стране, данас је заиста zgodан момент, да се ово питање уреди.”

„После тријанонског уговора, услед губитка живља гркоисточне вере са одузетих територија, број грађана гркоисточне вере се јако смањило, на 42.000 душа. Али не само да се тај број толико смањило, није се само то догодило, да смо изгубили масу држављана гркоисточне вере, него је и гркоисточна црква изгубила своју аутономију. Наиме, да би гркоисточна црква уживала аутономију, безусловно је потребно да има најмање три епископије дотичне вероисповести, између којих је једна митрополија, и те три епископије могу образовати један синод, који је предуслов аутономне цркве – између осталог – и који може отпраздати највише предмете аутономне цркве.”

„Јер док је број гркоисточних верника једва пола процента становника државе износио, дотле ово питање није било журно, али данас, када тај број износи један милион (из Хитлерове милости о новоокупираним деловима старе Угарске је реч) уређење је заиста постало актуелно. Од овог милионског броја држављана, 240.000 су Русини, 400.000 Румуни и отприлике 360.000 гркоисточни Срби, који су се вратили са враћеном територијом. Данас је већ стање такво, да су ту три епископије, које су предуслов да се може образовати црквени синод, јер данас већ има четири епископа и то: будимски-сентандрејски гркоисточни српски епископ, који је остао после тријанонског мировног уговора и ту су коложварски и великоварадински

гркоисточни епископи, румунски и новосадски гркоисточни српски епископ. Данас је, дакле, такво стање, да се може образовати, створити аутономна мађарска црква, која је за милион гркоисточних мађарских држављана безусловно потребна.”

И мађарско „култус министарство”, на челу са Хоман Балинтом, истрајно је радило на стварању мађарске православне цркве. Министар Хоман више пута је наговарао нашег будимског епископа да пристане на ту ствар. Из једног извештаја епископа упућеног Светом архијерејском синоду (цитат из једне студије епископа шумадијског Саве) дознајемо да је приликом једне посете епископа Георгија, министар Хоман рекао да би „био велики човек, кад би сугерирао српској и румунској православној цркви, да се сложе са Цариградском Патријаршијом која би дала аутономију мађарској митрополији са два епископа, те би на тај начин г. Зубковић могао постати митрополит. Господин Георгије је одговорио г. Хоману да он нема амбицију, најмање по ту цену, додавши да предложено уређење не могу признати српска и румунска православна Црква, а ни он сам” (Разговор је био познат иначе савременој јавности, пошто је епископ више пута револтирано спомињао тај догађај.) Епископ Георгије у свом мукотрпном животу имао је сталну подршку Синода, који му једном приликом овако пише: „Известити Његово Преосвештенство Епископа Будимског Господина Георгија, да Свети Архијерејски Синод потпуно одобрава његово становиште које је заузео у разговору са мађарским Министром просвете и вере и умолити га да и у будуће истраје на том становишту.”

Мађарске медије су после Тријанона већином непријатељски биле настројене према мањинама. Однос према питању мађарске православне цркве су тако представиле као однос и верност према мађарској домовини. На једном месту „Пешти Хирлап” поставља питање: „Шта ће бити сада ако устреба сентандрејску епископску столицу, у случају упражњења попуности? Да ли ће источно православно митрополит који станује у Београду, именовасти новог епископа? И пошто је сентандрејски епископ, по новим законима члан Горњег дома, то ће једна београдска власт именовати мађарског законодавца? У Горњем дому?”

Нарочито је тешка ситуација била на јужном делу Мађарске. Нова тријанонска граница је тако повучена, да је неколико православних општина – које су пре припадале Темишварској и Бачкој епархији – остало у „крњој-Мађарској”. Ту је реч о Батањи, Десци, Херцегсантову, о Мађарском Чанаду, Сегедину, Сиригу и Новом Сентивану. Ту амалију – која је трајала до 1931. године, до доношења новог Устава Српске православне цркве, који је те црквене општине припојио Будимској епархији – искористили су организатори нове православне мађарске цркве. Покушавали су да на неки начин придобију месне

свештенике за ту ствар, а пошто то није успело, покушали су да верне окрену против будимског епископа и свештенства. Нажалост ту су имали више среће, неки наши људи су им пружали помоћ у борби против верног свештенства. Највише су били нападани свештеници Стеван Ђурђевић, Светозар Ластих и Светозар Недељков.

Било је и таквих мађарских новина, које су се трудиле да својим читаоцима пруже реалну слику. Такве новине су биле и „Пешти Наplo”. У једном броју, објављеном 17. јула 1934. године донеле су писмени став српског православног епископа будимског :

„У неким овдашњим новинама појавила се вест да је антиохијски патријарх ових дана мађарску ортодоксну (гркоисточну) цркву признао и у духовном смислу узео је под своју јурисдикцију и уједно именовано за митрополита са титулом еминенциас Иштвана Немета, првог изабраног епископа ове цркве, који је извојевао признање своје цркве, не само у Мађарској већ и над свим православним мађарским верницима у свету. По добијеном извештају са најкомпетентнијег места, ова вест не одговара истини, пошто је антиохијски патријарх молбу Иштвана Немета – свештеничког чина законито лишеног, мисионара православне епархије нишке, некадашњег ожењеног римокатоличког попа – најодлучније одбио.”

Конзисторија Будимске Православне Епархије је 1932. г. августа 29. под бројем К.И. 570/223. са пуноправном пресудом др. Дакић Милана (alias др. Doroszlai Mihály) бившег ловранског, а касније дешчанског парохијског администратора, сегединског становника, од свештеничког чина лишила, и забранила му ношњу свештеничке одеће. Геза Борш бивши римокатолички учитељ, касније детектив, кога су у Нишу наводно за православног попа рукоположили, у Риму је прешао на гркокатоличку веру и као свештеник апостолске администратуре у Мишколцу са Православном Васељенском Црквом нема никакве везе, и тако у њој никакву свештеничку функцију не може да врши. Серафим, париски православни руски епископ, па и Евлогије, париски православни руски митрополит Јаноша Руско-а, бившег полицијског саветника, који борави у Мађарској и организује филијале и незваничну цркву – названу по Светом Јовану Златоустом – од сваке свештеничке функције су га лишили.

О томе, у име Православне Васељенске Цркве, известио сам све православне парохије и надлежне власти, са тим, да поменуте особе, никакве православне свештеничке функције, административну и организациону делатност и веронауку не могу вршити ни у Мађарској, нити у свету нигде.

Будимпешта, 1934. јуни 17/30.

Др. Георгије Зубковић
будимски епископ.”

Исто су се одлучно одупирали тим покушајима и Румуни. И Румунска

православна црква је будно пратила ситуацију у Мађарској и сарађивала са Српском православном црквом. Више успеха је имала ствар Мађарске православне цркве у источном делу Мађарске, међу Русинима. Опис стања Мађарске православне цркве у 1941. години даје писмо министра Хомана упућено епископу Георгију:

„У интересу сређивања ствари Православне цркве, поново сам имао прилике да преговарам са Вашим Преосвештенством и са другим факторима, што је у мени побудило наду, да ће се ово питање убрзо решити. Услед промењених услова, међутим, могућност коначног решења се одложила. Тако се појавила потреба за прелазним решењем црквених питања (мађарских и руских) верника, православних Мађара и православних Русина, који не потпадају под појам „српски православни” ни „румунски православни”. Због тога је Његова високопреузвишеност господин Регент изволео др Михалја Попова, протојереја, поставити за администратора „Прикарпатског православног Мађарско-руског” дела Цркве, православних црквених општина које су у саставу православних мађарских протопрезвитерата у бекешкој и бихарској жупанији, православних мађарских општина у Будимпешти, Елеку, Сегедину и Сентешу, грчких православних црквених општина у Ходмезевашархељу, Карцагу, Кечкемету и Мишколцу, као и православних мађарских црквених општина у Земљи сикулској.

Када имам част да Ваше Преосвештенство о овоме обавестим, напомињем, да се ова одлука Његове високопреузвишености господина Регента не односи на Вашу јурисдикцију над Будимском православном српском епархијом, као што се не односи ни на оне православне српске црквене општине у Мађарској, које су после склапања мировног споразума у Тријанону остале без епископске власти, као што су Батања, Деска, Херцегсанто, Мађарски Чанад, Сегедин, Сириг, Новисентиван итд. и над којима се јурисдикција Вашег Преосвештенства, у складу са Вашим поднесцима, до даље одредбе признаје.”

Мађарска влада регента Миклоша Хортија и поред интензивног рада на стварању „Мађарске православне цркве” није успела у оној мери колико се то планирало. После Другог светског рата онај део нове цркве, који се остварио, прешао је под јурисдикцију Московске патријаршије, као протопрезвитерат, под управљањем протопрезвитера. Та мала верска заједница има следеће црквене општине: у Будимпешти две, са два храма, катедрала посвећена Пресветој Богородици и храм посвећен Преп. Сергију Радоњежском, у Мишколцу црквену општину и храм Свете Тројице, у Сегедину ц. општину и храм Св. Вел. мученика Георгија, у Сентешу црквену општину и храм Св. Николаја, у Дебрецину црквену општину и храм Св. Тројице, у Карцагу црквену општину и храм Св. Георгија, у Кечкемету црквену општину и храм Св. Тројице и капелу у селу Ирми (Űröm), посвећену Св. мученици царици Александри. Она данас потпада под Московску патријаршију, под јурисдикцијом православног руског епископа бечког и аустријског. Мађарска православна Епархија данас гаји добре односе са нама, православним Србима.

ИЗ НАШЕ

ИСТОРИЈЕ (56)

Наследници Стефана Првовенчаног

После смрти Стефана Првовенчаног на престо је ступио његов најстарији син Радослав (1228-1233) који је уживао пуну подршку свог таста, солунског цара Теодора I Ањела, и у свему се ослањао на њега. На Радослављево потпуно везивање за грчки свет није утицала само његова супруга Ана, него и његово полугрчко порекло. Он је, наиме, потицао из првог брака Стефана Првовенчаног са византијском принцезом Јевдокијом и од раног детињства је био васпитан под византијским утицајем. Његова гркофилска политика је отишла тако далеко да се повезао и са охридским архиепископом што је могло бити опасно по самосталност Српске цркве.

Радослављево обраћање грчкој архиепископији у Охриду изазвало је узнемирење у Србији. Његов стриц, архиепископ Саја је, огорчен, напустио земљу и кренуо на путовање у Палестину. Када се вратио, Радослав га није дочекао, што показује да је њихов однос остао затегнут.

За време Радослављеве владавине је дошло до промена односа снага на Балкану. Бугарска је све више јачала, и трновски цар Јован II Асен је тежио да освоји Цариград и под својом владавином оснује бугарско-грчко царство, што је довело до сукоба између њега и солунског цара Теодора I Ањела. Одлучујућа битка априла 1230. завршила се потпуним поразом чета цара Теодора, после чега је бугарски цар освојио Тракију, Македонију и друге области. У Бици је и сам цар Теодор заробљен и касније ослепљен.

Незадовољна српска властела је искористила околност што је поразом Солунског царства Радослав изгубио свој ослонац па га је у јесен 1233. збацила и на престо довела његовог млађег брата Владислава. Радослав је избегао у Дубровник, потом у Драч, али се касније вратио у Србију и замонашио. Сахрањен је у Студеници.

Нови краљ Владислав (1234-1243) се оженио Белославом, ћерком бугарског цара Јована II Асена који је тада био најмоћнији владар на Балканском полуострву. За време Владислављеве владавине Сава се повукао са архиепископског престола, одредио свог наследника и кренуо на још један пут у Палестину. У повратку је посетио бугарског цара и у његовој престоници Трнову 14. јануара 1236. преминуо. Његове мошти су касније пренесене у манастир Милешеву.

Владислав је владао у сенци и под потпуним утицајем свог таста чиме је српска властела била незадовољна, па га је после смрти Јована II Асена – и најезде Монгола која је захватила и Србију – приморала да преда власт свом млађем брату Урошу.

Предраг Степановић

ПИСМА

ИЗВЕСНОЈ

Рат до истребљења

Видим да су западњаци, пре свих Белгијанци, одлучили да у борбу против пушења и пушача крену онако како бих и ја, само да имам више савезника: директно, ђоном. Тамо ће од сада на кутије цигарета бити лепљене фотографије лешева, односно ткива захваћених канцером. Идеја је да се пушачима стави до знања шта их чека ако се не одрекну свог порока. Ајд' што чека њих, али због њих чека и нас, недужне.

Хајка која на пушаче траје већ годинама дала је само делимичне резултате. Протерују се са свих могућих простора како не би тровали остале, па их тако често видимо како цупкају испред својих пословних зграда и панично гледају на сат не би ли уграбили још који дим док шефовима који су их пустили напоље не пукне филм. Да се ја питам, богами не бих им дао ни толико. Ако хоћеш да се орогираш, изволи на одмор или боловање, па шмрчи и дувај колико ти је воља. Чудим се фирмама које дозвољавају да се то ради о њиховом трошку.

Мојој комишиници су муж и деца увели исти режим, и ено је сада, виси сваких пола сата на гелендеру њихове терасе и тумби. Зна она да су научна истраживања доказала опасност од „пасивног пушења“, да труднице никако не би смеле да пуше и да свака цигарета скраћује живот пушача за седам минута. Има, каже, и лична искуства у том смислу: *прошле године, пошто је једва преживео, отац јој је завршио пушачку каријеру с два бајпаса и неповратно ослабљеним срчаним мишићем. Јасне су јој последице пушења, али ипак гунђа: „Докле, забоба? Почели сте с упозорењима на кутијама цигарета, наставили с билбордима, постерима, насловним страницама, медијским хајкама, повећавајући у међувремену она упозорења на кутијама преко граница доброг укуса. И шта сад? После лешева и распаднутих ткива, да ли може да се очекује да ће на ред доћи поклони уз сваку кутију: комади пушачких плућа запаковани у целофан или паковање цијанида? Као, ако већ не можете да престанете с пушењем, попијте ову дозу и ослободите нас вашег пушачког присуства!*

На моју примедбу како ипак претерује и како мора да има у виду здравље своје породице, само је ноншалантно одмахнула руком: „Баш ме брига, запалићу још једну. Кад умрем, можда ћете ми видети плућа на киоску“.

Твој Драган

КУЛТУРА МАТИЦЕ

Изложба слика Моме Капора у Дрвенграду

У Галерији „Мацола“ у Дрвенграду на Међавнику, академик Матија Бећковић 3. марта је отворио изложбу слика Моме Капора.

Овом приликом, Бећковић је говорио стихове своје песме, за коју је рекао да је то више песма Моме Капора, која је настајала на Међавнику.

Изложбу чине најновији радови Моме Капора, настали у току последњих година дана, инспирисани крденцима којима је аутор у последње време опседнут.

Капор је Галерију у Дрвенграду назвао врло „опасним простором“, али тај простор савршено одговара овим његовим сликама које је, први пут, видео изложене у низу.

Јоахим Сарторијус гост Београда и Новог Сада

Јоахим Сарторијус, академик, угледни немачки песник, критичар и културни посленик, дугогодишњи генерални директор Гете института и актуелни директор Берлинског фестивала био је гост Београда, где је на Факултету за уметност и дизајн Универзитета Мегатренд, 6. марта, одржао предавање о савременим токовима уметности у Берлину. И у Новом Саду, 6. марта увече, у Галерији Друштва књижевника Војводине је одржано књижевно вече Јоахима Сарторијуса, у којем су учествовали гости из Немачке, Никола Страјнић и Јован Зивлак. Те вечери је представљена и књига одабраних Сарторијусових песама „Александрија, Булевар Рамлех“, коју су 2006. објавили новосадски „Светови“.

Приредба Бон – Београд на Коларцу

Гост Коларчеве задужбине у Београду 5. марта био је млади фински пијаниста Хенри Сигфридсон, победник Бетовеновог такмичења у Бону, који је извео Рахмањинов Концерт за клавир и оркестар бр. 2, ц-мол, оп. 18.

Пре њега се представио српски истакнути виолиста Дејан Млађеновић београдском премијером „Стикса“, дела грузијског композитора Гије Канчелија писаног за виолу, мешовити хор и оркестар.

Осим поменутих солиста, на подијуму су били и Симфонијски оркестар и Хор РТС, са диригентом Бојаном Суђићем.

Дисова награда Милану Ђорђевићу

Добитник Дисове награде за ову годину је Милан Ђорђевић (52), поета из Београда, заслуживши ту част делом које га је сврстало у најужи круг изабраних песника савремене српске поезије.

Уручење награде, чији новчани део износи 160.000 динара, биће уприличено 25. маја у Чачку, на завршној свечаности 44. „Дисовог пролећа“. Ова песничка приредба отворена је 9. марта, књижевном вечери на којој се представио Светислав Басара.

Програм овогодишње смотре обухвата многе догађаје, распоређене у три месеца. Београдско драмско позориште ће 15. марта приказати представу „Дисхармонија“, по тексту завичајног књижевника Александра Југовића, док ће се 17. априла представити Мирјана Митровић романом „Емилија Лета“.

Деветог маја, у оквиру „Дисовог пролећа“, биће приређено књижевно вече на коме ће учествовати песници чија је поезија награђена прошле године.

...И

ТАЧКА

Песник М. сања кактусе. Већ неколико месеци уназад песник М. сваке ноћи сања кактусе, велике и бодљикаве, како стоје на сред сунцем обасјане висоравни као герилци у зеленим униформама, и види себе како шета међу њима, као у лавиринту, безуспешно покушавајући да пронађе излаз из ове шуме бодљикавих стабала без крошњи, а преко дана се узалуд труди да одгонетне смисао овог необичног сна, залива свог мајушног кактуса у прозору, и помишља како ће и тај мали једнога дана постати велики, баш као они на сунцем обасјаној висоравни песничких снова.

*Песма о кактусима
Стражари пустиње
Чувари златног праха
Без умора и страха
Оборужани копљима
Дигнутим зеленим
Рукама-бакљама
Стоје под сунцем
Што их пржи
Продире
До зелене сржи
Шта ли их то држи
Будне и охоло
На бој спремно
Сањају ли некад
О обали мора
Док служе сувости
Као да се мора
Као да у њеном царству
Нису само гости.*

Милан Степанов

МАТИЦА НА ДЛАНУ**Шести елемент и говеђа глава**

Мада је све у домену нагађања, изгледа да се клупко око састављања нове српске владе полако одмотава. Протекла недеља је прошла у интензивним преговорима Тадићеве и Коштуничине партије, ДС и ДСС-а, док су остали стајали по страни надајући се да ће и за њих остати нешто од плана. Прича се, међутим, да су се велики играчи тако добро споразумели да за „ситне рибе“ готово да није остало ништа. Али није све тако изгледало на почетку.

Схвативши најзад (необјашњиву) снагу Војислава Коштунице, Млађан Динкић је у последњем тренутку окренуо кормило и приволео свој Г17 плус царству „народњака“ – ДСС-а и Нове Србије Велимира Илића. Коштуница се пре тога договорио са Тадићем (председници су дакако преговарали преко посредника) о пет принципа без којих нема заједничке владавине. Реч је о непопуштању у погледу Косова, односно попуштању у погледу Младића, бржем укључивању у европске интеграције, борби против корупције и криминала, и смањивању сиромаштва. И кад су се сви понадали да је ствар кренула са мртве тачке, испоставило се да је остао још један принцип – шести. А он гласи: не може једна странка да има и премијера и председника, или како то неко рече: „Много је мачку говеђа глава.“ Мачак је Демократска странка, а глава је председник Србије, који је из њених редова. Што ће рећи – место премијера није за Божидара Ђелића

него за Војислава Коштуницу. Демократска странка се све време позивала на изборне резултате и вољу бирачког тела, које је недвосмислено показало да неће Коштуницу, него Ђелића. Колико су веровали у своју надмоћ сведоче и њихови преговори са Г17 плус када су Млађану Динкућу јасно ставили до знања да више не може бити министар финансија. Дан касније Динкић је стао на страну ДСС-а и прихватио шести принцип – тако да је ДС остао у мањини.

Ствар је постала потпуно бесмислена: најјача партија (ДС) остаје без места премијера, који припада странци са занемарљивим бирачким телом. И то није све! Коштуница тражи да и министарство полиције остане у домену ДСС-а. Ако томе додамо министарство финансија, које држи Динкић, испада да Демократској странци остају мрвице са стола.

Тадићу је преостала још једна могућност – да распише нове изборе. Томе би се, пак, највише обрадовали радикали. Неки су га, међутим, наговарали да ипак крене тим путем: „Ако пристане на Коштуницу, то би било његово политичко самоубиство“, изјавио је један утицајни аналитичар.

Други су покушавали да лопту спусте на земљу, објашњавајући да би Србија са Коштуницом добила стабилну владу која би поново успела да изгура цео мандат. И да је Тадићу и његовој партији, као и целој држави, потребнија стабилност него нова изборна авантура. И на крају је процурело: да ће Тадић пристати на услове ДСС-а, али да ће главни губитник бити Динкић, јер ако Ђелић не може да буде премијер, онда може да буде министар – и то финансија. Шта је од свега истина „само ће нам се касти“ наредних дана.

ТЕКУЋА ТРАКА**Шаргарепа из Брисела**

Недавна најјава европског комесара Олија Рена да би Београд већ 2008. могао добити статус кандидата за чланство у ЕУ је шаргарепа коју Брисел нуди Србији јер иза свега стоји независност Косова, пише загребачки Јутарњи лист. Ако се Ренове прогнозе остваре, Србија би била држава која је најбрже стекла статус кандидата, што би се у Загребу могло посматрати као политика двоструких мерила.

Добили и одбили

У Београд је из канцеларије Мартија Ахтисарија стигао допуњен предлог његовог решења за Косово и Метохију. Београдски званичници, међутим, оценили су га горим од оног првобитног и одбили. Ниједан од амандмана српског преговарачког тима Ахтисари није уважио. За разлику од албанских предлога који су своје место нашли у новој верзији.

Већина за сарадњу са Хагом

Сарадњу с Хашким трибуналом подржава 69 одсто грађана Србије, показало је истраживање агенције „Стратеџик маркетинг“. Истраживање показује да су необавештеност и негација о ратним злочинима и даље веома присутни међу грађанима Србије. За злочин у Сребреници, на пример, 71 одсто испитаних каже да је чуло, а само половина од њих верује да је тамо убијен велики број Бошњака. Истраживање, обављено за Београдски центар за људска права, показује да је против сваког облика сарадње са Хагом 19 одсто испитаних.

Индекс SRX на Бечкој берзи

Бечка берза је од прошле недеље почела да објављује индекс акција SRX, који прати тренд кретања цена осам најликвиднијих акција на Београдској берзи. Објављивање овог берзанског показатеља омогућио је споразум двеју берзи који су у Београду потписали директор Београдске берзе Гордана Достанић и председник Бечке берзе Михаел Бул. У индексној корпи тог новог индекса су тренутно акције Комерцијалне банке, АИК банке, Агробанке, Метал банке, Универзал банке, Енергопројект холдинга, Привредне банке и Соја протеина, а ревизија индекса се обавља два пут годишње, у марту и септембру. Индекс SRX се израчунава у динарима, еврима и америчким доларима. Према речима Михаела Була, захваљујући објављивању српског индекса акција на Бечкој берзи, ликвидност на берзи у Београду ће вероватно порастати. Истовремено, аустријска берза ће потврдити своју светски признату индексну експертизу за источну и југоисточну Европу. По речима Гордана Достанић, захваљујући споразуму са Бечлијама, српске фирме и банке које се налазе у индексу SRX су изложеније потенцијалним инвеститорима, али су и својеврсни мамац за већа улагања у српску привреду.

Осуда за негирање геноцида

Првостепени суд у Лозани осудио је турског политичара Догуа Перинчека, лидера ултранационалистичке Радничке партије, због негирања геноцида над анадолским Јерменима у ратној 1915. години, у Османском царству, данашњој Турској. „Геноцид над Јерменима интернационално је доказана чињеница“, изјавио је судија Пјер-Анри Винцап по доношењу пресуде: „То је оптуженом било познато, али се, ипак, дрзнуо да, ношен уско националистичким и расистичким побудама, шири провокације.“ Изречена пресуда била је, упркос оштром коментару судије, симболична. По слову члана 261 швајцарског кривичног закона, максимална казна може да буде изречена у трајању до три године робије. Суд се, међутим, задовољно минималним обимом – деведесет дана затвора, условно, прерачунао у новчану глобу од девет хиљада швајцарских франака.

ОКО ПЛАНЕТЕ

Противракетни план САД у Европи

Пољска и Чешка Република хоће да се „бране“

Планови Вашингтона да изгради антиракетни одбрамбени штит у Пољској и Чешкој Републици довели су до отворених подела у оквиру Европске уније које је отпочео чешки министар иностраних послова, оштро одбијајући критике Аустрије и Луксембурга овог плана. Контроверза са америчким одбрамбеним системом, чији је циљ пресретање балистичких пројектила испалих из држава као што је Иран, спуштена је на позорницу ЕУ када је Урсула Пласник, шефица аустријске дипломатије, обавестила своје колеге у Бриселу да је становништво Аустрије забринуто. Министар спољних послова Луксембурга Жан Аселборн такође је изразио дубоку забринутост зато што би заинтересованост Варшаве и Прага да угосте противракетне базе могла да проузрокује нове тензије са Русијом.

У Европи нема стабилности ако приморавамо Русију да се сабије у ћошак и незамисливо је да било ко после краја двадесетог века и пада Берлинског зида треба поново да изазива ескалацију, убеђен је дипломата Аселборн.

Чешки министар спољних послова Карел Шварценберг оштро је одбацио изречене ставове Беча и Луксембурга. Изразио је и зачуђеност што чује гласове – из Аустрије, која не узима учешће у одбрани Европе и није чак ни део НАТО-а, и из Луксембурга који би радије да буде даље од његове земље. Свако кога се тиче одбрана Европе и безбедност у будућности зна да је свима потребна одбрана од ракета, рекао је чешки шеф дипломатије. Проблем је у томе што је Европа само почела да мисли о изградњи одбрамбеног штита, а Сједињене Државе су већ далеко у томе одмакле

и, наравно, то што систем који Европа гради треба у потпуности да буде компатибилан са европским стандардима одбране, закључио је министар Шварценберг.

Дански шеф дипломатије Пер Стиг Молер изразио је пуну подршку планираном америчком систему противракетне одбране, уз неопходну потребу да се Русија и Кина обавештавају о развоју пројекта.

Амерички ракетни програм био је одајкада разлог забринутости руског председника Владимира Путина који је оптужио Сједињене Државе због „трке за светску доминацију“ и упозорио на „милитаризацију свемира“ на годишњој конференцији о безбедности у Минхену пре три недеље.

Одбрамбени пројекат са највише контроверзи од времена завршетка хладног рата сигурно има могућности да подели Европу. Источноевропски лидери – пољски Јарослав Качињски и премијер Чешке Републике Мирек Тополанек – подржавају амерички одбрамбени систем. Обојица се надају да се тако приближе Вашингтону, како би извукли корист из заштите једине светске суперсиле. Очигледно да су сећања на време под совјетским кишобраном још свежа.

Премијер Тополанек је одбацио критику Европе да америчке базе у Пољској и Чешкој могу да угрозе односе ЕУ са Русијом. Он је навео да од 27 земаља чланица ЕУ бар њих 18 има на својој територији стране базе и да због тога нису у позицији да нешто замерају Пољској или Чешкој.

Данас и сутра лидери ЕУ разматрају најважнија животна питања огромне европске породице. Мартин Шулиц, лидер социјалиста у Европском парламенту и члан владајућег немачког СДП-а, предложио је да се и ово питање нађе на дневном реду – као једно од главних које ће се разматрати. Немачка канцеларка Ангела Меркел не жели да заострава односе са Чешком и Пољском уочи кључних разговора о европском уставу и, очекује се, да ће ублажити критике према овим земљама зато што прихватају амерички штит одбране.

ЕКО

НОМИЈА

Мирослав Мишковић српски богаташ

Амерички магазин „Форбс“ већ две деценије прави ранг листу најбогатијих људи света, али је ове године први пут на своју нову листу ставио и једног Србина. То је Мирослав Мишковић, власник компаније Делта, који са имовином од тачно милијарду долара, заједно са још педесетак људи дели 891. место.

„Форбсову“ листу и даље, већ тринаесту годину заредом, води неприкосновени оснивач Мајкрософта Вилијам Бил Гејтс са иметком тешким 56 милијарди долара, док је на другом месту, као и пре, оснивач инвестиционе корпорације Беркшајр Хатавеј Ворен Бафет са 52 милијарде. Гејстова имовина порасла је током прошле године за шест, а Бафетова за десет милијарди долара. На треће место овога пута пласирао се мексички телекомуникацијски могул Карлос Слим Хелу, са чак 49 милијарди долара. За њим следи Инвар Кампрад, оснивач Икее, са 33 милијарде долара, па Индијац Лакшми Митал, шеф мултинационалне за челик „Митал стила“, са 32 милијарде.

У „Форбсовој“ милијардерској листи су, иначе, заступљене 53 нације. Доминирају, наравно, Американци, али су им се Руси, рекло би се, озбиљно примакли. У овом часу Русија има 53 доларска милијардера, међу којима је најбогатији Роман Абрамович 16. на „Форбсовом“ списку, са 18,7 милијарди долара.

Велики продор учинила је и Индија која је по броју милијардера успела да надмаши чак и Јапан: на најновијој листи, наиме, има чак 36 Индијаца, а само 24 Јапанаца. Кина са Хонгконгом такође има више милијардера од Јапана, укупно 41, дакле највише у Азији. Најбогатији у Хонгконгу је Ли Кашинг који са своје 23 милијарде долара заузима девету позицију на „Форбсовој“ листи.

„Делта холдинг“ улази у Хрватску?

Загребачке новине пишу како је највећа приватна компанија у Србији „Делта холдинг“ пред остварењем своје прве аквизиције у Хрватској, што би истовремено био и први улазак српског капитала у ову земљу. Ради се о куповини једне мање месне индустрије. Ако се ово ускоро заиста и оствари биће то потврда да је најзад „крону лед“ у толико прокламованој слободној трговини и са хрватске стране, која је до сада у том погледу била затворена за српски капитал, а знатним делом и за робу. О томе сведочи и чињеница да до данас није омогућено ниједној српској фирми да у Хрватској отвори, на пример, неки супермаркет, док хрватска предузећа то без проблема раде широм Србије. Још пре две године власник „Делте“ Мирослав Мишковић је јавно указивао како су у Србији потпуно либерализовани услови за куповину фирми док се то спречава српским ако покушају да пређу границу: „И док конкуренција из суседних држава несметано купује у Србији, сваки наш покушај да учинимо исто наилази на скривене препреке и опструкције“, упозорио је тада Мишковић. „Делта холдинг“ са највећим хрватским домаћим трговинским ланцем „Конзумом“, који је у власништву Ивице Тодорића, договорио је стварање заједничке трговачке фирме регионалне снаге на чијем стварању се управо ради. Мишковићева фирма има подршку Тодорића и других хрватских привредника да са својим капиталом најзад пређе и хрватску границу.

Ако изузмемо Русе, најимућнији човек из централне и источне Европе је Чех Петер Келнер на 119. месту, са шест милијарди долара.

КРИВО ОГЛЕДАЛО

Ту, код млина, припадник ОВК Аслан Љуљунчи почео је да нас злоставља. Скинуо ме је голу и везао ми руке бодљикавом жицом, претурао ми по торби, тукао ме и натерао ме да прогутам чековну књижицу... Мог оца је исто везао, тукао га и ишчупао му брк. Малтретирање је престало када је наишао џип из којег је изашао човек у маскарној униформи коме су се припадници ОВК обратили са „команданте“, а кога сам касније препознала као Рамуша Харадинаја, пошто сам га често виђала на албанској телевизији. Они су разговарали недалеко од нас, ја сам са оцем и даље стајала гола, падала је јака киша и били смо везани... Кад је Харадинаја отишао, Љуљунчи се вратио и тукао и мене и оца кундаком пушке, псовао је и помињао Милошевића, што он не дође да нас спасе, кад нам нема спаса.

C-38,

заштићена сведокиња ромске националности на суђењу Рамушу Харадинају пред Хашким трибуналом

Нелегална трговина пољопривредним производима и даље је најсигурнија веза између Србије и Косова. Стока која се нелегално продаје Косоварима стиже из свих крајева Војводине, са Пеиштера и из централне Србије. Многим сивим каналима косовском илегалном тржишту прода се стоке у вредности која на годишњем нивоу премашује 50 милиона евра. Из Војводине се на Косово готово искључиво шверцују телад и јунад, а главни „извор снабдевања“ су банатска села. Накупци из централне Србије „оперишу“ по Банату, Бачкој и Срему, затим стоку превозе до својих „колега“ у Тутин или Нови Пазар. Одатле „утаганим стазама“ стока одлази на Косово. Према неким проценама, зарада шверцера по једном камиону износи најмање 5.000 евра.

Бисера Шећерагић,
функционерка Европског покрета

СРПСКА ПОШТА

Чича Стевина колиба

Нисам још ни почео реченицу а имам проблема са изразом. Хтео сам да кажем: „Један наш земљак...“, али човек није земљак. Мислим, не живи на земљи.

Онда сам хтео да кажем: „Један Србин из Хрватске...“, али он није баш „из“, више је, некако, „над“. Па, добро онда...

Један наш Србин изнад Хрватске... Не, ипак не иде овако. Можда нешто у стилу: „Један наш небесњак по имену Стеван...“ Ово већ може да се брани, јер се за Србе каже да су „небески народ“, мада овај наш човек не живи баш на небу.

Ни на небу – ни на земљи. Стеван Граовац живи на дрвету.

Ето, тако. Дрво је трешиња, а он повратник у Хрватску. Један од 300.000 хрватских Срба које су одували, или усисали, зависи с које се стране гледа. Јесте да је Туђман, лака му земља, пухао, али је и Милошевић, лака му жена, увлачио, па је то струјало. Тај ваздух, с мирисом паљевине.

Е, па сад су дошла друга времена. Срби се враћају на своја „вековна огњишта“, како су то имали обичај да пишу београдски новинари деведесетих година. Тако се и наш Стеван врати пре три године у своје Смилчиће код Задра, из Србије, браће, где је избегавао, и по прихватним центрима животарио. Досадило човеку да живи као пас, па запуцао, пардон, није запуцао него се запутио натраг – на своју домовину. Како и не би кад је хрватска држава по целој држави Србији поставила билборде, а на

њима српске куће, и Срби испред кућа, а на билборду слоган, сад се не сећам добро, није мене то онда ни занимало, али нешто као „Ајде, бре, вратите се, све вам је опроштено, видите да без вас неће да нас приме у Европску унију“. Добро, није баш тако писало, али је то био скривени мисао. И стварно је био леп тај билборд, ево и ја бих насео, само да сам Србин из Хрватске. Али нисам. А Стева јесте. И врати се. Кад тамо, има шта да види. Неки баја из Босне, по имену Борислав Блажевић, избеглица као и он што је био, само Хрват. Заузео кућу Граоваца, и боли га ћоше. Молио га Стева да изађе напоље, ма какви... Ни да мрдне.

И, сад шта ће Стеван, кад већ не може у своју кућу, он оде да баци поглед на имање, да га жеља мине, и тамо му, док гледаше грозне винограде, идеја водиља сине. И он ти се, мој браце, у висине вине. Изабере највећу и најстарију трешињу, пљуне у шаке, и горе где се столетно стабло рачва сагради колибу. И усели се.

Ја сам за ову причу чуо још прошле године, али ми онда није била весела, него више, њако, тужна. А сад ми је весела, јер се Стеван у међувремену прославио. За Србина са дрвета чуло се диљем планете, па су новинари „Сандеј телеграфа“ о њему написали репортажу. Ко зна, можда се Стева сад и обогати!

Што? Кад је могла нека Ката из Дубровника да прода свој станчић од 44 квадрата за 680.000 евра, што не би и наш Граовац уновчио колибу? Јесте да се Катина гарсоњера налази на дубровачким зидинама, јесте да из ње пуца поглед према острву Локрум и пучини, али и из Стевине колибе пуца. Мислим, може да се пуца. Ако онај Блажевић баца око и на трешињу... Која је сад у цвету. Позната у целом свету.

Братислав Вељић

УГАО ЗА СМЕХ

Компјутерашки вицеви

Колико је потребно „Мајкрософтових“ службеника техничке подршке за промену сијалице?

Четири. Један да би питао: „Који је серијски број сијалице?“, други да би питао: „Да ли сте пробали да је рестартујете?“, трећи: „Да ли сте пробали да је реинсталирате?“, а четврти: „Вероватно је у питању хардвер пошто сијалица у мојој канцеларији сасвим лепо ради.“

◆

Колико програмера треба да замене сијалицу? Ниједан. То је хардверски проблем.

◆

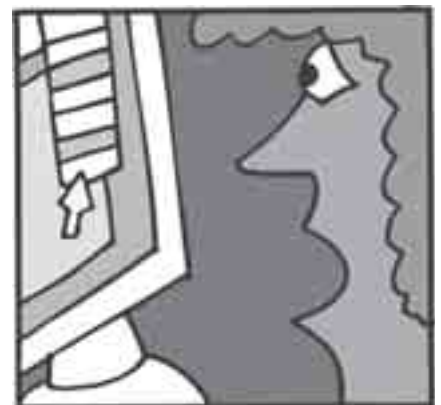
Колико је потребно Мајкрософтових инжењера да промене сијалицу?

Ниједан. Прогласе мрак за стандард.

◆

Како компјутераш поправља ауто?

Изађе из њега и поново уђе.

Српска школа у Батањи

Покладне свечаности и радости

У батањској Српској основној школи је 23. фебруара приређена симпатична покладна свечаност. Годинама је традиција да батањски родитељи заједно са педагозима приређују ову лепу и нарасве веселу приредбу. Манифестација је почела поподне у 16 сати са хумористичким програмом, тачније са пародијом бајке „Снежана и седам патуљака” коју су извели ученици шестог и осмог разреда. Програм је вођен на српском и мађарском језику. Након пародије уследио је дефиле веома занимљивих и маштовитих маски. Било је ту патуљака, трбушних плесачица, баштована, робијаша, вештица, Бендегуза, калуђерица, супермена, фудбалера и других ликова из бајки и цртаних филмова.

Занимљиво је било да је свака маска приказана уз одређену добро увежбану кореографију. Овај део програма пожњео је много одушевљења и аплауза свих присутних. Сви су учесници добили велике поклоне које је припремила родитељска заједница Српске основне школе у Батањи.

У другом делу програма деца су се такмичила и окушала у играма спретности. Овде ваља истаћи да су се посебно такмичили ученици 1. и 2. разреда, затим ђаци 3. и 4. разреда, те ученици 7. и 8. разреда. После ових интересантних игара децу је чекало изненађење. Наиме, уследио је наступ месне групе „Джави” која је за тили час освојила дечја срца. После концерта приређена је игранка, где су чак и на-

ставници играли. Весела журка је трајала до пола осам. Наравно, ипак се не смеју заборавити лепо припремљени сендвичи ни сокови који су увелико допринели веселом расположењу. Посебно је са пуно

узбуђења попраћено извлачење, срећака, то јест, томбола. Многа батањска деца су са задовољством кренула својим кућама, а наставнички збор Српске школе у Батањи на челу са директорком Вером Пејић Сутор може бити задовољан овом веселом и веома успешном манифестацијом која ће, без сумње, остати у дугом сећању ђака а такође и њихових родитеља.

Д. Д.

Српска гимназија у Будимпешти

Наши ученици међу најбољима у Мађарској

Четворо ученика Српске гимназије у Будимпешти: Мина Ђокић, Филипа Благојевић, Стефан Пољак и Славко Радонић на државном такмичењу ОКТВ из енглеског језика пласирали су се међу 160 најбољих средњошколаца у Мађарској. Дана 8. фебруара у пештанској Стручној школи Ференц П Ракоци приређено је друго коло поменутог такмичења којем је претходило такмичење у Српској гимназији. Наведене ученике Српске гимназије припремиле су професорке Мирјана Хијманс и Андреа Мештер.

Задаци овогодишњег ОКТВ-а из енглеског језика састојали су се од три дела. У првом делу ученици су требали да слушају траке, затим су морали да докажу на ком су нивоу у разумевању текста. Други, писмени део био је подељен на формални и неформални део. Први се састојао од писања и слања и-мејла прија-

тељу, док су ђаци у формалном делу морали дати стручно мишљење на тему: „Успех у животу”. Трећи, то јест, усмени део представљао је комуникацију и проверу начина изражавања кандидата на тему: разговор о прочитаној књизи. Наравно, све се то искључиво одвијало на енглеском језику. Стефан Пољак је причао о књизи Хемингвеја „Имати и немати”, Мина Ђокић је представила роман Оскара Вајлда „Слика Доријана Греја”.

Резултати другог кола ОКТВ такмичења из енглеског сазнаће се за месец дана. За наше ученике ово такмичење је значило стицање нових искустава али и могућност међусобног такмичења средњошколаца из целе Мађарске. По њиховом казивању, посебну тешкоћу је представљало што су професори били Енглези и Американци, то јест, људи чији је матерњи језик енглески.

Слушајте Радио Срб

Једносатним издањем, састављеним од разних говорних прилога, јавља се Радио Срб – интернет радио српске заједнице у Мађарској. Радио Срб своје ибформативне емисије, за сада, емитује сваког петка од 17 до 18 часова, а можете их чути и касније, на сајту: www.szerb.hu

„Веронаучни камп 2007.“

У организацији наше Епархије јубиларни – 15. веронаучни камп биће одржан ове године у Будимпешти од 22. до 29. јула. Могу се пријавити деца од 6 до 15 година која су активна у Цркви и похађају веронауку. Заједно са свештеницима-вероучитељима и искусним васпитачима деца ће бити смештена у обновљеном интернату Текелијанума. Осим смештаја имаће и потпуно снабдевање: доручак, ручак и вечеру. У програму као и ранијих година поред часове веронауке, црквеног појања биће и ручног рада и осталих душекорисних занимања. Главна тема овогодишњег кампа је: „Свети Сава – наш први учитељ“. У оквиру разоноде предвиђена су и купања на градском базену и излет у Сентаддреју.

Пријава се врши са уплатом од 10.000 фт. аконтације. Пријавити се можете до 10. јуна ове године код својих **парохијских свештеника** и код организатора о. Павла Каплана на тел. 06-24-482-572.

Фестивал аматерских дечјих драмских радионица

И ове године наставља се иницијатива покренута пре две године, са циљем да деца упознају и заволе српску драмску делатност и да и на тај начин чувају и негују свој матерњи језик. Организатор фестивала је Културни и документациони центар Срба у Мађарској, а фестивал ће се одржати у **Сеоском дому у Десци, 21. априла 2007. године са почетком у 10.30 часова.**

Заинтересоване дечје драмске групе могу да се пријаве писмено на број 06 1 331 5345 (телефон и факс Самоуправе Срба у Мађарској, Будимпешта), фестивал није такмичарског карактера, а ми очекујемо све заинтересоване – децу и одрасле да присуствују овој манифестацији.

Српско-чешки документарни филм „Шампиони Шутке“

Режија: Александар Манић

Од 1. марта у будимпештанским биоскопима (Sutka bajnokai)! Скопље је највећи цигански град на Балкану, а један квартал у њему зове се Шутка.

Филм говори о људима који живе у њему.

Српски културни клуб и Српска самоуправа у Будимпешти срдечно Вас позивају на јавну пројекцију документарног филма о

Николи Тесли

аутора Снежане Миливојевић и Ђорђа Шибалина, производња МТВ 2006.

Сала СККБ, Ул Микше Фалка бр. 3
Четвртак 29. март 2007. у 18 сати

Концерти Ансамбла Вујичић

24. март, у 19 сати – Сентаддреја, Дом клутуре на Дунавском кеју
28. март, у 19 сати – Будимпешта, Палата уметности – Вече Марте Шебешћен

Концерт Оркестра Шендерге

20. марта, у 20 сати – Будимпешта, Кафана (Budapest, V. Molnár u. 4.)

Плесачница – Балканска музика

19. и 24. марта, у 20 сати – Културни центар на Алмаши тргу
Свира Оркестар Тракија
(Budapest, VII Almásy tér, Szabadidő Központ)

Конкурси Јавне фондације за националне и етничке мањине

Јавна фондација за националне и етничке мањине расписује конкурсе:

1. За организовање приредаба из области културе и верског живота:
Реализација програма – између **1. марта 2007. и 29. фебруара 2008.**
Рок предаје конкурса: **6. април 2007.**
2. Образовање стручњака јавног живота
Реализација програма – између **1. априла 2007. и 29. фебруара 2008.**
Рок предаје конкурса: **6. април 2007.**
3. Дечји и омладински табори на матерњем језику
Реализација програма – између **1. марта 2007. и 29. фебруара 2008.**
Рок предаје конкурса: **6. април 2007.**

Конкурси треба да се доставе путем поште на следећу адресу:

MNEK Közalapítvány 1387 Budapest, 62. Pf. 25.

Све информације на телефон:

06-1-321-3352, 06-1-321-7364, 06-1-321-7370

Или – <http://www.mnekk.hu>

Конкуришите са цртежима „Наша школа“

Културни и документациони центар Срба у Мађарској расписује конкурс за цртеже деце основне и средње школе на тему „Наша школа“. Радове слати најкасније до **12. маја 2007.** на адресу центра: Magyarországi Szerb Kulturális és Dokumentációs Központ, 1055 Budapest, Falk Miksa u. 3. Цртежи деце биће део путујуће изложбе која ће се приказати у српским насељима широм Мађарске, а најбољи радови се и награђују.

Најновија лепа књижевност у Библиотеци ССМ

ХИЛАНДАР: СВЕТОГОРСКИ ХРАМ У СРПСКОМ ПЕСНИШТВУ, (приредили Раша Перић, Љубица Ђидић, Крушевац, Багдала) Београд, Апостроф, 1998.

ИЛИЋ-АГАПОВА, Марија: СИН БРАНИОЦА БЕОГРАДА: ДОГАЂАЈ ИЗ БОРБЕ ПОД БЕОГРАДОМ, Београд: Book, Marso, Библиотека града Београда, 2003.

ЛАЛИЋ, Иван В.: ВИЗАНТИЈА, Чачак, Градска библиотека, 1988.

МАЈАКОВСКИ, Владимир: ДВАДЕСЕТ ПЈЕСАМА (превео Радован Зоговић), Загреб, Накладни завод Хрватска, 1949.

МАТАВУЉ, Симо: БАКОЊА ФРА БРНЕ, Београд, Просвета, 1953.

МЕМОАРИ ХVIII И ХIХ ВЕКА, избор (предговор и редакција Милорад Павић). Нови Сад, Матица Српска, Београд, Српска књижевна задруга, 1964.

МИСЛИ СРПСКИХ ПИСАЦА, одабрао и приредио Стојан Ристић. Ниш, Просвета, 2003.

РАДОЈЧИЋ, Ђорђе Сп.: Старо српско песништво: IX – ХVIII века, Крушевац, Багдала, 1946.

СТЕПАНОВИЋ, Предраг: ЖИВЕТИ У МОХАЧУ (роман пограничници). Београд, Удружење књижевника Србије, Будимпешта, Задужбина Јакова Игњатовића 2006.

Недељни лист Срба у Мађарској. Адреса: Српске народне новине, 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Телефон: 475-0654. Главни уредник: Милан Степанов, секретарредакције: Милица Вукајловић. Оснивач и издавач: Српски демократски савез. За издавача: Андрија Рошков. Финансира се на основу мањинског за-

кона из државног буџета посредством Државне задужбине за мањине. Суфинансијер: Министарство културе и медија Републике Србије. Лист дистрибуира Мађарска пошта, а претплаћује се код издавача. Име и адресу послати на адресу Szerb Demokratikus Szövetség, 1065 Budapest, Nagymező u. 49 а уплатити поштанском уплатницом или на жиро-рачун број платног промета 11705008-20417439. Претплата на лист је 4000 фт. за целу годину. За иностранство годишње 40 EUR, (10.000 Фт) – Штампа: КОМП-прес Кфт. Одговорни пословођа: Ференц Ибош. – Технички руководиоца: Карољ Сабо. ↔ Српске народне новине на Интернету: Home page: www.snn.hu E-mail: stepanov.milan@gmail.com

HU ISSN 1215-072 x

Оскрнављен храм у Пећи

Викарни Епископ Епархије рашко-призренске владика Теодосије обавештен је од стране међународних представника да су непозната лица провалила у храм Св. Јована Претече у граду Пећи и оскрнавила овај храм који је обновљен прошле године у склопу програма обнове који води Савет Европе. Врата на храму су проваљена, а сви прозори на цркви поразбијани. На зидовима су исписани погрдни графити и унесено смеће које је разбацано по црквеној порти. Међу графитима виде се натписи УЧК (ОВК) и ТМК (Косовски заштитни корпус). Врата цркве стоје разваљена и до сада нико ништа није предузео.

„Нажалост, ово је још један пример верске и етничке нетолеранције и вандализма над нашим светиња-

ма које са муком обнављамо”, рекао је владика Теодосије, представник СПЦ у меморандумској Комисији за обнову, додавши да је „трагично да Општина и полиција нису предузеле никакве мере да обезбеде ову цркву и поред више наших захтева да се цркве на којима је рађена обнова заштите од даљег вандализма.”

Да подсетимо, пре месец дана је оштећена обновљена црква у Приштини, а пре тога и цркве у Подујеву и Призрену.

Владика Теодосије је о овом најновијем инциденту обавестио Епископа Артемија као надлежног архијереја, јер црква у граду Пећи припада Епархији рашко-призренској, за разлику од манастира Пећке Патријаршије која је под јурисдикцијом Патријарха Српског.

Тајни град

У Малом Зворнику, у Србији, непосредно изнад магистралног пута, налази се брдо које скрива тајанствени подземни град. Први улаз у њега је код Кречане, а последњи, према садашњим проценама, два километра низводно, у делу Малог Зворника познатом као Насеље. Између се налазе још три улаза.

Природно шупље стене унутрашњости брда 1931. године, по налогу тадашњег краља Александра Карађорђевића, додатно су издубљене и уређене и требало је да послуже као склониште династије Карађорђевић. Оно што се засигурно зна јесте да је млади Петар Други Карађорђевић, након посете угледној зворничкој породици Николић, у априлу 1941. године, своју последњу ноћ у Србији, пре него је отишао у избеглиштво, провео баш у Тајном граду.

Тајни град има око 70 просторија, тунели су ископани у облику часног крста, а унутрашњости се, према досадашњим сазнањима, налазе и остаци капеле, олтарски простор и краљевска чесма. Када је 1999. године Србија бомбардована, у граду испод брда делимично је разведена и струја.

Мирјана Јовановић, туристички радник из општине Мали Зворник, истакла је да Тајни град није у потпуности истражен. Ово место скрива још доста неиспитаних делова, а време ће показати да ли су тачне претпоставке и да има излаз у делове римског града Ад Дринум, који је повезивао обале Дрине.

Обнова Хиландара

Директор Задужбине Хиландар Миливој Ранђић у својој изјави за медије каже да је до сада у обнову манастира Хиландар који је изгорео у пожару 2004. године уложено око 3,5 милиона евра и да је реконструисан значајан део инфраструктуре и смештајних капацитета.

Манастир Хиландар, који су крајем XII века основали Свети Симеон (Стефан Немања) и његов син Свети Сава, захватио је ноћу 4. марта 2004. године пожар у ком је изгорео североисточни део комплекса у коме су биле монашке ћелије, гостопримница, Бели конак, те административни део манастира и књижара.

Фото: Иван Јакшић

Идеална реконструкција

На манастиру Бањска у општини Звечан (Косово) биће извршена „идеална реконструкција”, при чему ће и читав комплекс око њега попримити изглед из времена краља Милутина. Обнова манастира Бањска почела је 2005. године, а интензивирана је у последње време, посебно због очекиваног повратка моштију светог краља Милутина из Софије у току ове године.

„Васкрсење старог манастира, задужбине краља Милутина, који је више од 520 година био под рушевинама, радостан је догађај за СПЦ и српски народ у времену када се догађају озбиљне ствари везане за Косово и Метохију”, рекао је владика Артемије на конференцији за штампу.

„Посебно је значајно што ће се обнављати не само манастирски објекти, већ и само насеље Бањска, као и бања у том насељу, која је од недавно власништво манастира”, казао је владика.

Директор Завода за заштиту споменика културе Србије мр Гордана Марковић рекла је да се за 10 година очекује потпуна обнова читавог комплекса манастира, што ће пре свега зависити од могућности да се обезбеде потребна средства.

„Епархија је у ову реконструкцију

уложила око 10 милиона динара, а исто толико и Министарство за капиталне инвестиције. Министарство културе је до сада дало седам милиона, а наравно, осим помоћи институција, очекујемо и донације, фирми појединаца”, рекла је мр Марковић.

Гордана Марковић је навела да је у обнову комплекса укључено од 30 до 50 најпознатијих стручњака из Србије, међу којима су и познате архитекте и археолози, као што су Милан Лојаница и Светислав Личина, а сви они ће радити у четири стручна тима – за историју и документацију, за археологију, за архитектуру и за живопис. Посебно је нагласила да ће велики значај за обнову манастира имати монографија о манастиру Бањска Милице Шупут, која је објављена 2003. године.

Марковићева је рекла да ће на манастиру бити извршена „идеална реконструкција”, чији план ће бити представљен у децембру ове године, при чему ће манастир и читав комплекс око њега попримити изглед какав су имали за време краља Милутина. Она је навела да ће се задати од камена и у тробојном мермеру из истих мајдана из којих је зидао и краљ Милутин, чије ће мошти бити смештене у новоизграђени храм у Бањској.